

Krešimir Karlo

UDK 904(497.5)Garić-grad

Pregledni članak

Rukopis prihvaćen za tisak: 12. listopada 2011.

REZULTATI DOSADAŠNJIH ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA GARIĆ-GRADA

Sažetak

Arheološka istraživanja staroga grada Garića provodila su se s prekidima od 1964. do 2010. godine kao dio istražnih radova potrebnih za radove prezentacije i konzervacije. Zbog dugog trajanja istraživanja i duge pauze u radovima (1971. – 2010.), arheološka istraživanja mogu se prikazati i kao pregled povijesti arheoloških istraživanja starih gradova u Hrvatskoj. Radove su vodili Slavko Degoricija, Dragica Iveković (Muzej Moslavine Kutina), Milan Kruhek (Povijesni muzej – Zagreb) i Tajana Pleše (Hrvatski restauratorski zavod – Zagreb). Tijekom kampanja 1964., 1968., 1969., 1971. i 2010. godine prostor staroga grada Garića učinjen je dostupnijim te su istraženi veći dijelovi grada i centralna kula.

Ključne riječi: Garić; arheološka istraživanja; centralna kula.

Kada govorimo o arheološkom aspektu istraživanja staroga grada Garića, moramo naglasiti kako su ona poduzeta prvenstveno kao nuždan dio projekta konzervacije, odnosno saniranja postojeće arhitekture. Takva je praksa i kod svih ostalih istraživanja starih gradova u Hrvatskoj. Naime, radi se o lokalitetima s postojećim nadzemnim ostacima arhitekture koje je potrebno sačuvati, stoga se arheološka istraživanja višestruko prilagođavaju toj činjenici. Ostaci arhitekture doista određuju smjer arheološkog istraživanja, prije svega iz jednostavnog razloga što se po postojećim, vidljivim, nadzemnim nalazima može pretpostaviti položaj ostalih objekata koji nisu ostali sačuvani. Nadalje, stari je grad lokalitet koji je određen stalnom građevinskom djelatnošću i nakon što ona izostane, bržim ili sporijim propadanjem, pa to vrijedi i za Garić (Kruhek, 2002., str. 106.) Za arheološku metodu to znači: ispremišanosť slojeva, velika količina građevnog otpada – šute, odnosno sloja koji vrlo često otežava dataciju, dakle vrlo složenu stratigrafsku situaciju. Većina arheološkog materijala sa staroga grada Garića datirana je pomoću „povijesnog datiranja“, odnosno apsolutnog datiranja koje se temelji na povezivanju povijesnih izvora s određenim lokalitetom (Dark, 1995., str. 74.).

Slika 1. Pogled na Garić iz zraka (snimka Vojnog vazduhoplovstva Zagreb 1964, Fototeka Ministarstva kulture)

Zadaća arheološkog istraživanja srednjovjekovnoga starog grada jest dvojaka: osim sakupiti, dokumentirati i interpretirati sve materijalne tragove prošlosti, što je tradicionalna definicija, mora pružiti i podatke potrebne za konzervaciju lokaliteta, jer ako taj dio izostane, arheološka istraživanja, po naravi destruktivna, mogu pridonijeti destabilizaciji postojećih ostataka arhitekture. Dakle, iz dosadašnje prakse istraživanja starih gradova razvidna je nužnost interdisciplinarnog pristupa lokalitetu koji uključuje utvrđivanje materijalnog stanja građevina staroga grada, tj. opis građevine u smislu topografije i ukupne pojave građevine te opisivanja tipa i prostornih dispozicija, povijesna istraživanja, arhivska istraživanja, arheološka istraživanja te snimanje građevina ili njihovih ostataka (Von Winterfeld, 2007., str. 86. – 108.). Uobičajen redoslijed radova pri istraživanju takvih lokaliteta nakon obavljenih prethodnih arhivskih istraživanja u praksi jest: 1. pripremna istraživanja, 2. arheološka istraživanja, 3. izrada snimke postojećeg stanja ostataka arhitekture i 4. konzervacija nakon izrađenog projekta. Stari gradovi zamišljeni su i uglavnom izgrađeni kao objekti koji predstavljaju označitelje prostora, koji – osim obrambene

i stambene uloge – imaju i podjednako važnu ulogu u prezentaciji statusa vlasnika. Elementi materijalnih tragova takve nakane sačuvali su se do danas podrazumijevajući iznimno skup i zahtjevan proces njihova istraživanja i konzerviranja. Detaljna obrada pokretnih nalaza i analiza arhitekture nisu predmet ovoga članka.

Slika 2. Zračna snimka nakon radova 2010.
(snimio Jovan Kliska, Arhiv Hrvatskog restauratorskog zavoda)

Garić je prvi opisao Gjuro Szabo posjetivši ga 1907. godine (Szabo, 1907.) – spominje ga i u svojoj knjizi *Sredovječni gradovi Hrvatske i Slavonije* (Szabo, 1920., str. 105. – 106.); treba spomenuti i Anđelu Horvat, koja je napisala tekst o Gariću u *Enciklopediji likovne umjetnosti* (Horvat, 1959.). Planiranje projekta konzervacije i prezentacije staroga grada Garića u organizaciji upravo osnovanog muzeja u Kutini¹ i Konzervatorskog zavoda Socijalističke Republike Hrvatske otpočelo je 1960. godine. Tada je izrađena prva fotodokumentacija, pristupilo se izradi arhitektonske snimke postojećeg stanja i izradi prijedloga zaštitnih radova. (Degoricija, 1964., str. 1.). Nakon dobivanja sredstava arheološka istraživanja počinju 1964. godine, a nastavljaju se 1968. i 1969. godine te 1971. godine. Nakon prekida od tri desetljeća

¹ Godine 1960. osniva se Muzej i arhiv narodne revolucije u Kutini koji 1964. godine postaje zavičajni Muzej Moslavine Kutina.

arheološka istraživanja, kao dio programa konzervacije i prezentacije Garića, nastavljaju se 2009. godine. Radovi na konzervaciji i prezentaciji Garića počinju 1960. godine, kada je Muzej Moslavine Kutina u suradnji s tadašnjim Konzervatorskim zavodom SRH počeo pripreme radove. Prvi ručni iskop počinje 1964. godine pod vodstvom Slavka Degoricije iz Muzeja Moslavine Kutina na prostoru između dvije kule. O provedenim radovima sastavio je *Izveštaj o radovima na Garić gradu 1964. godine* (Arhiv HRZ-a). Mjereno današnjim standardima dokumentiranja u arheologiji, izvještaj je prilično štur, bez tlocrta ili skice kojima bi se moglo točno odrediti mjesto istraživanja. Započeto je otvaranjem 4 sonde 2 x 2 m. Tim sondama svrha je bila utvrditi debljinu urušenog sloja, tj. šute.

Slika 3. Radovi 1964. (snimio S. Degoricija,
Arhiv Hrvatskog restauratorskog zavoda)

Kampanja je trajala dvadeset i pet dana, a osim arheoloških radova cilj je bio urediti i pristup gradilištu zbog daljnjih radova na konzervaciji. Nakon sondažnog istraživanja pristupilo se otvaranju veće sonde, u dužini 30 m. Otkriven je zid između kula koji teče uz postojeći obrambeni zid u dužini 30 m, zid u unutrašnjosti dvorišnog dijela, zid od pretpostavljene gospodarske zgrade u južnom dijelu grada te zidovi u jugozapadnom dijelu grada. Degoricija primjećuje kako je nađeno malo pokretnog materijala; nešto keramike, metalnih predmeta i obrađenog kamena

(Degoricija, 1964., Arhiv HRZ-a). I iz same sažetosti izvještaja razvidno je da je ovdje arheologija zapravo nusprodukt pripremih radova konzervacije. Radove je 1964. godine dovršila Dragica Iveković, arheologinja kutinskog Muzeja (Degoricija, *Izveštaj*, str. 4.).

GARIĆ - STARI GRAD
Stanje 1963.god.

Gornji plato - pogled prema južnoj polovini dijela grada /iznutra/

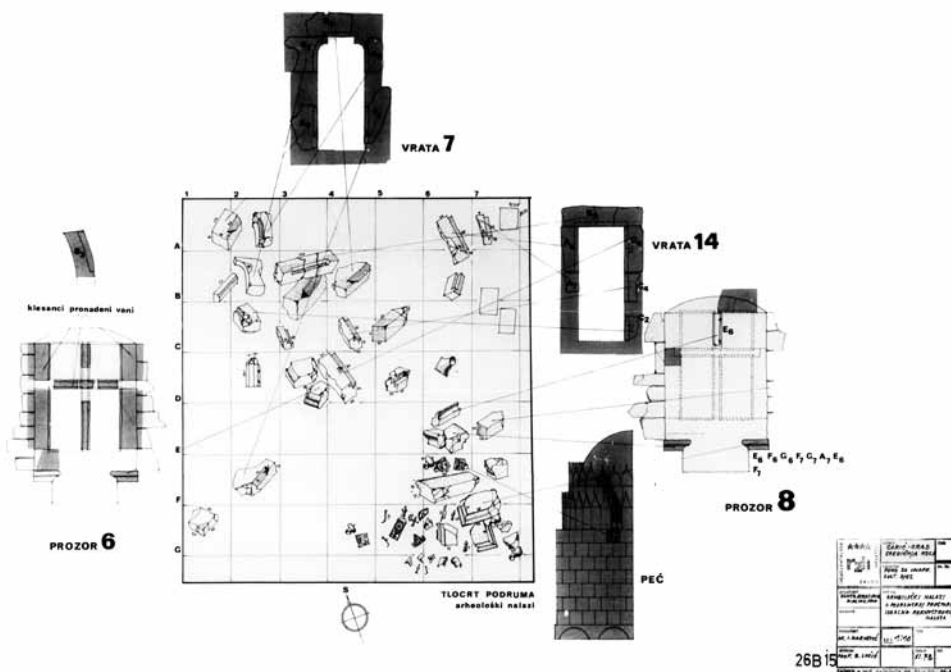

Gornji plato istočna strana. Krajnje desno ostaci unutarnjeg dijela platna u sredini fragmenti označeni u tlocrtu oznakama D - E.

Slika 4. Fotodokumentacija istraživanja 1964. (snimio S. Degoricija, Arhiv Hrvatskog restauratorskog zavoda)

Za nastavak radova predviđa se daljnje čišćenje vegetacije, uklanjanje šute i hitna statička sanacija kula te konzervacija otkrivenog ziđa.

Nakon dvije godine pauze radovi su nastavljeni pod vodstvom Dragice Iveković. Ona je objavila rezultate svojih istraživanja u *Vijestima muzealaca i konzervatora* 1970. godine (Iveković, 1970.), gdje navodi i program radova u tri točke; 1. čišćenje terena od ruševina i nanosa zemlje, 2. konzervacija postojećeg stanja zidova i kula te 3. djelomična rekonstrukcija i sanacija kula. Tijekom tih opsežnih radova skinut je impresivan sloj zasipa debljine od 2,80 do 4,10 m. S istočne strane staroga grada pronađeni su tragovi podnice u dužini od 25,50 m te vrata uz sjevernu kulu. Iskapanja su vršena i na zapadnoj strani burga, te je otkriven zidni plašt i podnica širine 0,90 m. Čišćenje terena provedeno je i oko središnje kule zbog budućih konzervatorskih radova. Od pokretnih nalaza Iveković navodi vrške kopalja i strelica, konjsku opremu, brončano prstenje, dijelove pojasa, prstenje i keramičke nalaze: čaše, kupe na nozi i više tipova pećnjaka. Radovi su nastavljeni 1969. godine, kada je otkriven raster zidova „gospodarske zgrade“, ogradni zid oko cisterne, stambena zgrada, zgrada neutvrđene namjene u južnom dijelu burga s tri prostorije, a otvoren je i zapadni bedem u duljini od 79 m, istočni bedem u dužini od 23,50 m te južni unutarnji bedem u dužini od 19,50 m. Gospodarska zgrada bila je popločena ciglenom podnicom, a da se radilo o gospodarskom objektu, zaključeno je zbog pronalaska mlinskog kamena u prostoriji. Prilikom njegova otkrivanja pronađeno je dosta fragmentarnih nalaza – keramičkih posuda te željeznih strelica raznih oblika. Na središnjem platou istražen je ulaz za koji je pretpostavljeno da predstavlja središnji ulaz u grad. No „to nije potvrđeno jer je taj ulaz vodio prema okrugloj kuli, a postavljanje glavnog ulaza u grad prema odnosu na južni ulaz i dvostruku liniju obrambenih zidova ne bi odgovarao ideji horizontalne obrane. Stoga se može pretpostaviti kako se glavni ulaz nalazio na zapadnom dijelu središnjeg platoa“ (Pleše, 2011.). Nakon radova konzervirano je ukupno 55 m³ ziđa (Iveković, 1970.). Tijekom tih istraživanja očišćen je i prostor oko središnje kule. Dragica Iveković svoj rad vidi kao početak opsežnijih istraživanja, kako arheoloških, tako i konzervatorskih, zbog čega je sazvan sastanak više stručnih i znanstvenih ustanova, Instituta za arheologiju, Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture, Restauratorskog zavoda SRH, Filozofskog fakulteta u Zagrebu te Arheološkog muzeja u Zagrebu. Na tom sastanku odlučeno je da Restauratorski zavod SRH preuzme izradu dokumentacije i elaborata za daljnju konzervaciju. U *Vijestima muzealaca i konzervatora* objavljeno je i izlaganje prof. Branka Lučića, tadašnjeg ravnatelja Restauratorskog zavoda SRH, u kojemu se naglašava interdisciplinarnan pristup kao jedini moguć (Zapisnik s rasprave o Garić gradu, 1969., Arhiv HRZ-a, Lucić, 1970.).

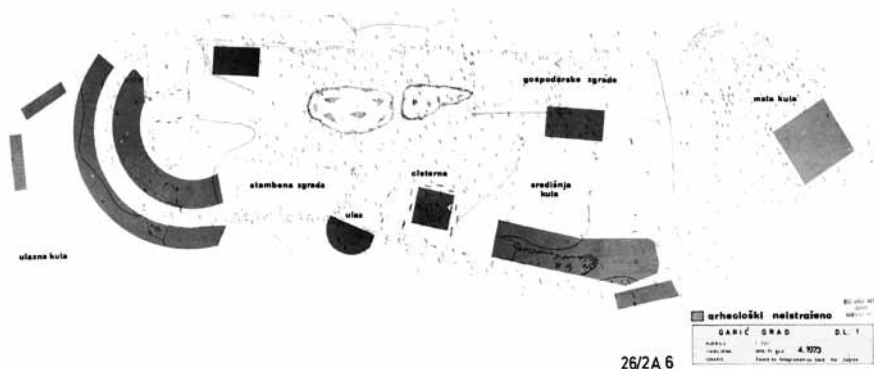
Slika 6. Arheološki nalazi u podrumskoj prostoriji, idealna rekonstrukcija peći (Arhiv Hrvatskog restauratorskog zavoda)

Nadalje, iznesena je pretpostavka o genezi Garića, tj. postavljena je teorija o prvotnoj izgradnji danas centralne branič-kule, oko koje se grad kasnije širio. U toj kasnijoj fazi kula gubi svoju isključivo fortifikacijsku namjenu i postaje stanom gospodara grada. I u unutrašnjosti kule nalazio se deo sloj humusa te tragova urušenoga građevnog materijala. Prostor kule podijeljen je na kvadratnu mrežu radi točnijeg utvrđivanja položaja nalaza i stratigrafskih odnosa. Takav način dokumentiranja do tada nije bio korišten na Gariću.² U cijelosti su određeni unutrašnji gabariti kule do temeljne stope koja je položena na kamen živac. Urušavanjem se većina građevnih elemenata kule našla u donjoj prostoriji. Tako su pronađeni fragmenti arhitektonskih profilacija greda, krovišta, balkona i vrata. Potvrđeno je kako su za gradnju bile korištene tri vrste kamena kao građevni materijal: pješčenjak, kvarcit i crni pločasti škrljac. Kula je bila ožbukana i s vanjske i s unutrašnje strane. U kulturnom sloju jasno su vidljivi tragovi požara, koji svjedoči o nasilnom kraju života u kuli. Nađeni su čitavi komadi

² S obzirom na dugotrajnost radova, koji su često prekidani, uvid u arheološku dokumentaciju Garića može se promatrati kao povijest tehnika dokumentiranja arheoloških istraživanja.

karboniziranih greda, dasaka i mnoštvo keramičkog materijala – pećnjaka. Najviše nalaza bilo je u područjima najjačeg požara, u jugoistočnom dijelu kule, na mjestu suprotnom od mjesta na kojem su se nalazile peći. Pronađeni su reprezentativni nalazi pećnjaka koji nisu tema ovog rada.³ Kruhek je rekonstruirao urušavanje kule, s pretpostavkom da su grede, goreći, počele pucati najprije po sredini. A keramičke su peći, sukladno tome, od sjevernog dijela kule (kvadrant A -1), gdje su originalno bile postavljene, pale prema sredini najniže prostorije.

Pronađeni pećnjaci tvorili su dvije keramičke peći ili dva kamina. Osim pećnjaka, pronađen je veći broj raznih ulomaka keramičkog posuđa, obično ukrašenog jednostrukom ili dvostrukom valovnicom na vratu, dok se na trбуhu nalazilo plastično trakasto zadebljanje. Neke od njih nosile su lončarski znak. Od metalnih nalaza nađen je veći broj strelica, različitih oblika, koje variraju u veličini 5 – 10 cm, listasto izduženih, četverbridnih i trobridnih, te nož. Utvrđeni su i organski ostaci za koje je Kruhek pretpostavio da se radi o ostacima žitarica (Kruhek, 1972., str. 5. – 9.).

Slika 7. Tlocrt s rezultatima arheoloških istraživanja do 1973.
(Arhiv Hrvatskog restauratorskog zavoda)

³ Detaljnije o pećnjacima s Garića Ana Bobovec: „Pećnjaci Garić grada“, *Muzejski vjesnik*, 15, Kutina, 1992., str. 19. – 22., „Pećnjaci moslavačkih srednjovjekovnih gradova“, *Zbornik Moslavine*, 3, Kutina, 1994., str. 21. – 28., i „Pećnjaci s prednjom dekorativnom pločom nađeni u srednjovjekovnim gradovima“, *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, 21, 2003., str. 161. – 174.

Slika 8. Zidine Garić-grada (snimio Gjuro Szabo, 1907., Fototeka Ministarstva kulture)

Najobuhvatniju analizu središnje kule nakon istražnih radova⁴ izradio je Ivo Maroević te ju je objavio u *Vijestima muzealaca i konzervatora* (Maroević, 1972.). Arheološka istraživanja omogućila su takvu analizu kule te određivanje uporabne namjene njenih pojedinačnih prostorija. Za prostoriju u podrumu pretpostavlja da je bila zatvor ili spremište, no navodi i da se ne može sa sigurnošću odrediti namjena jer namjeni skladišta smeta nepovoljna komunikacija, a zaključku da se radi o zatvoru određen komfor koji je ta prostorija neosporno imala. Prostorija u prizemlju bila je ulazni prostor te prva linija obrane sa strijelnicama na sjevernom i istočnom zidu, dok je otvor na zapadnom zidu bio ulaz u kulu, a istočni je povezan s bedemom. Pod je vjerojatno bio prekriven podnim opekama približnog formata 14 x 14 cm, položenima u žbuku. Na stropu su

bile vidljive drvene grede. Prostorije na prvom i drugom katu bile su reprezentativne i stambene (Maroević, 1972.).

Arheološka istraživanja nisu vršena sve do 2010. godine, kada je nakon pripremnih radova 2009. godine Tajana Pleše iz Hrvatskoga restauratorskog zavoda započela istraživanja na zapadnoj strani staroga grada nastavljajući se na istraživanja Dragice Iveković. U pripremnim radove započete 2009. godine, financirane sredstvima Ministarstva kulture, uključila se i Bjelovarsko-bilogorska te Sisačko-moslavačka županija, gradovi Čazma, Garešnica, Kutina i Bjelovar i Hrvatske šume Garešnica te turističke zajednice Bjelovarsko-bilogorske i Sisačko-moslavačke županije.

⁴ Detaljniju znanstvenu obradu kule donosi Zorislav Horvat u svojim radovima: „Prozori na burgovima XIII – XV. stoljeća u kontinentalnoj Hrvatskoj“, *Prostor*, 5, Zagreb, 1997., str. 43. – 60., „Ulazi u burgove 12 - 15. stoljeća“, *Prostor*, 6, Zagreb, 1998., str. 41. – 66., „Kapele u burgovima 13 -15. stoljeća“, *Prostor*, 7, Zagreb, 1999., str. 181. –188., „Branič kule na burgovima kontinentalne Hrvatske“, *Prostor*, 15, Zagreb, 2007., str. 26. – 41., „Pozicije burgova tijekom 13. – 15. stoljeća“, *Prostor*, 16, Zagreb, 2008., str. 22. – 39., „Stambeni prostori u burgovima 13 – 15. stoljeća u kontinentalnoj Hrvatskoj“, *Prostor*, 17, Zagreb, 2009., str. 32. – 51., „Stilska stratigrafija burgova 13 – 15. stoljeća u kontinentalnoj Hrvatskoj“, *Prostor*, 18., Zagreb, 2010., str. 42. – 61.

Slika 9. Branič-kula, pogled s male kule na sjeveroistočni zid glavne kule (snimio A. Faber, ing., 1961., Fototeka Ministarstva kulture)

Izvršeno je raščišćavanje cijelog prostora staroga grada kako bi se osigurali uvjeti za nastavak radova te izrada snimke postojećeg stanja (tvrtka Vektra 3D iz Varaždina). Ovdje je potrebno napomenuti da je uporabljena metoda 3D skeniranja, tj. trenutno najnapredniji način dokumentiranja postojećeg stanja koji se primjenjuje kako za izradu arheološke, tako i za izradu arhitektonske dokumentacije.

U 2010. godini dovršeni su pripremni radovi te su započeta revizijska istraživanja kako bi se nadopunila postojeća dokumentacija. Otvorene su kontrolne sonde na sjevernom platou od kojeg će se nastaviti sustavna istraživanja prema jugu. Revizijska istraživanja bila su usmjerena prema određivanju hodnog sloja sjevernog platoa staroga grada te određivanju zida smještenog uz istočno pročelje sjevernog dijela zapadnog unutarnjeg obrambenog zida. Otvorenim sondama riješena su pitanja korelacije hodnih slojeva sjevernog i južnog platoa. Uklonjena je građevna šteta oko središnje kule te vegetacija s njezina pročelja. Za sada nije moguće precizno ustanoviti u kojem se odnosu nalazila središnja kula s objektom s njene zapadne strane (za koji je Iveković pretpostavila da se radi o gospodarskom objektu). Kako je spomenuti

objekt smješten uz središnji dio istočnog pročelja zapadnog unutarnjeg obrambenog zida, a određivanje njegove namjene izvedeno je isključivo prema nalazu mlinskog kamena u zasipu njegove unutrašnjosti te prema navodima Gj. Szabe (Szabo, 1920., str. 105.), za sada je njegova precizna namjena teško određiva (Pleše, 2011., str. 70.). Upitna je ostala i namjena zida položenog na osi sjever – jug. Zbog vrlo lošeg stanja zida, istražen je samo njegov istočni profil. S obzirom na činjenicu da zid samostalno stoji te na negativan nalaz zidanih struktura, moguće je pretpostaviti kako su sjeverna i južna strana objekta bile zatvorene drvenim konstrukcijama ili pak drvene konstrukcije nisu postojale. Kako je sjeverni plato mogao imati vojnu namjenu, Pleše otvara mogućnost određivanja tog zida kao istočnog zida konjušnice ili neke od pomoćnih gospodarskih zgrada (Pleše, 2011., str. 73.). Istraživanjima je utvrđeno i da su sve zidane strukture Garića bile prilagođene morfologiji stijene.

Arheološka istraživanja na Gariću poduzimana su kao nuždan dio cjelovitih projekata konzervacije i sanacije čitavog fortifikacijsko-stambenog kompleksa. Istraživanja se poduzimaju prije bilo kakvih radova konzervacije zbog dobivanja točnih podataka za konzervaciju i pravilnog interpretiranja postojećih ostataka arhitekture i njihovih međusobnih odnosa. Na temelju tako dobivenih podataka izrađuje se projekt konzervacije i omogućava se donošenje odluka potrebnih za konzerviranje (Gerrard, 2003., str. 193.). Ako govorimo o prezentaciji staroga grada Garića, moramo napomenuti da je i dalje potrebno istraživanje, konzerviranje i restauriranje cijelog objekta te njegova prezentacija. Stari grad Garić dobar je primjer uobičajene prakse u pristupu istraživanjima i konzervaciji starih gradova u kontinentalnoj Hrvatskoj.⁵ Radi se o iznimno skupim i složenim istraživačkim pothvatima, kako u smislu financiranja, tako i u stručnom smislu. Arheologija kasnog srednjeg vijeka relativno je novije istraživačko područje unutar discipline srednjovjekovne arheologije. Uključujući sav rad uložen u razvoj tog područja, metoda datiranja i svakovrsne analize podataka koje pružaju arheološka istraživanja zajedno s novijim metodama dokumentiranja ostaju temelj svih odluka o konzervaciji srednjovjekovne arhitekture, pa tako i starih gradova.

⁵ Za detaljniji pregled povijesti i disputa oko pristupa konzervaciji i prezentaciji staroga grada Garića vidi: Drago Miletić: Garić grad, Prvi pokušaj cjelovite prezentacije ruševina jednog plemićkog grada. U: Žarko Vujić, Marko Špikić (ur.), Ivi Maroeviću baštiniči u spomen, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, *Spomenice Odsjeka za informacijske znanosti*, knjiga 2, Zagreb, 2009., str. 389. – 411.

Literatura

- Degoricija, S., *Izveštaj o radovima na Garić gradu u 1964. godini*. Zagreb: Arhiv HRZ-a.
- Gerrard, C. (2003.), *Medieval Archaeology, Understanding Traditions and Contemporary Approaches*. London&New York, Routledge.
- Horvat, A. (1957.), Garić. U: *Enciklopedija likovnih umjetnosti*, 2, D-Ini. Zagreb: Leksikografski zavod FNRJ, str. 352.
- Iveković, D. (1970.), Izvršeni radovi na Garić-gradu u protekle dvije godine, *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske*, 19, str. 5. – 11.
- Izlaganje prof. Branka Lucića na raspravi o Garić-gradu. *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske*, 1970., str. 11. – 12.
- Dark, Ken R. (1995.), *Theoretica Archaeology*. New York, Cornell University Press, Ithaca.
- Kruhek, M. (1972.), Arheološki radovi na Garić gradu u toku 1971. godine. *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske*, 21/3, str. 3. – 10.
- Kruhek, M. (2002.), Srednjovjekovni utvrđeni gradovi i posjedi u Moslavini. U: *Kutina – Povijesno kulturni pregled s identitetom sadašnjice*. Kutina: Matica hrvatska, str. 93. – 124.
- Maroević, I. (1971. a), *Izveštaj o radovima na Garić gradu u 1971. godini*. Zagreb: Arhiv HRZ-a.
- Maroević, I. (1971. b), Zaštitni radovi na Garić-gradu. *Arhitektura*, 25, str. 33. – 37.
- Maroević, I. (1972.), Garić-grad – prijedlog za rekonstrukciju središnje kule. *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske*, 21/6, Zagreb, str. 12. – 21.
- Miletić, D. (2009.), Garić-grad, Prvi pokušaj cjelovite prezentacije ruševina jednog plemićkog grada. U: Žarko Vujić, Marko Špikić (ur.): *Ivi Maroević baštinici u spomen*. Zagreb: Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, Spomenice Odsjeka za informacijske znanosti, knjiga 2.
- Pleše, T. (2011.), Izveštaj o provedenim arheološkim istraživanjima u 2010. godini, I. i II., Zagreb: Arhiv HRZ.
- Szabo, Gj. (1920.), *Srednjovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji*. Zagreb.
- Winterfeld, von D. (2007.), Utvrđivanje predmeta u arhitekturi. U: Hans Belting, Heinrich Dilly, Wolfgang Kemp, Willibald Sauerländer, Martin Warnke (ur.): *Uvod u povijest umjetnosti*. Zagreb: Fraktura, str. 85. – 112.

The Results of the Past Archaeological Explorations of Garić-Grad

Summary

The archaeological explorations of the old town of Garić were discontinuously conducted in the period between 1964 and 2010 as a part of the exploration works necessary within the framework of presentation and conservation works. Due to the temporal length of the explorations and the rather long pause in the works (between 1971 and 2010), archaeological explorations may also be presented as a historical survey of the archaeological explorations of old towns in Croatia. The said works were led by: Slavko Degoricija, Dragica Iveković (the Museum of Moslavina), Milan Kruhek (the Croatian History Museum Zagreb) and Tajana Pleše (the Croatian Conservation Institute Zagreb). During the campaigns conducted in the years 1964, 1968, 1969, 1971 and 2010, the old town of Garić was made more approachable; hence, the explorations of bigger town parts and the central tower were facilitated.

Keywords: Garić, archaeological explorations, the central tower.

Krešimir Karlo
Ministarstvo kulture
Uprava za zaštitu kulturne baštine
Konzervatorski odjel u Bjelovaru
Trg Eugena Kvaternika 6
43000 Bjelovar
kresimir.karlo@min-kulture.hr